Abstrakt

Cílem této práce bylo porovnat geografickou variabilitu velikosti mateřských kolonií ve vztahu k typu úkrytu u 6 modelových druhů původně jeskynních netopýrů: netopýra velkého (*Myotis myotis*), netopýra brvitého (*Myotis emarginatus*), létavce stěhovavého (*Miniopterus schreibersii*), vrápence velkého (*Rhinolophus ferrumequinum*), vrápence malého (*Rhinolophus hipposideros*) a vrápence jižního (*Rhinolophus euryale*). U vybraného souboru dat byla také provedena analýza možného vlivu složení krajinného pokryvu v okolí úkrytů na variabilitu velikosti kolonií. Na základě kompilace literárních zdrojů a aktivní komunikace s regionálními koordinátory monitoringu netopýrů byly shromážděny údaje o velikosti kolonií z 2 603 lokalit z 24 zemí Evropy. 1 952 údajů pocházelo z úkrytů v lidských stavbách, 651 z úkrytů v jeskynních.

Na základě statistických analýz byl zjištěn průkazný vliv typu úkrytu na velikost kolonií u *M. schreibersii, M. myotis a R. hipposideros*. Zatímco u *M. schreibersii a M. myotis* jsou kolonie v lidských stavbách menší, u R. hipposideros jsou naopak větší. Zároveň je celkově patrný severojižní gradient v geografickém rozložení mateřských kolonií netopýrů v závislosti na typu úkrytu (jeskyně versus budovy): v jižních oblastech výrazně převládají úkryty v jeskyních, zatímco směrem k severu přibývá úkrytů v budovách. I ve východo-západním gradientu je patrné nerovnoměrné rozložení obou typů úkrytů, ovšem zde je trend složitější. U dvou ze tří vybraných druhů (*M. emarginatus, R. hipposideros*) se nepodařil prokázat žádný vztah mezi velikostí kolonie a strukturou krajinného pokryvu v okolí úkrytu u reprezentativního souboru dat z úkrytů v budovách ze střední Evropy. U *M. myotis* byla zjištěna průkazná závislost mezi plochou lesních biotopů v okolí úkrytu a velikostí kolonií, ovšem podíl vysvětlené variability byl velmi malý.

Klíčová slova: netopýr velký, netopýr brvitý, létavec stěhovavý, vrápenec velký, vrápenec malý, vrápenec jižní, rozšíření mateřských kolonií, geografická variabilita, vliv krajinného pokryvu